

SETMANARI ILUSTRAT, DE LITERATURA, NOVAS Y ANUNCIS

Dedicat ab preferència al desenvolupament de la vida teatral de Catalunya

PREU: 15 CENTIMS — SURT LOS DISSAPTES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

En Barcelona Ptas. 2 trimestre
 Fora ciutat » 2 »
 Los suscriptors del interior reben las obras del
 : : : : : folletí encuadradas : : : : :

DIRECTOR

D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de las Cabras, 13, 2^a (Bussó á la escala)

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent. 15 cénts.
 Los números atrassats son al mateix
 : : : : : preu y sense folletí : : : : :

¡ Un altre plagi!

Sí, senyors; y van quatre, aixó per ara, donchs lo terreno n' es abundant per si convé continuar assumint nous mérits, porque 's vegí que 'l grau de *famos plagiari*, concedit públicament á don Anton Ferrer y Codina, se 'l té sobradament merescut.

¡Pero quín plagiari!

Res té en sa defensa que l' aboni.

Que un autor s' inspire en un pensament, assumptó ó epissodi qualsevol, lo desenvolli á la seva manera impregnantli ab lo seu talent forma original; que la trasplanti d' una escena á l' altre; que la tradueixi, y en aquest concepte salvi sempre la paternitat de l' obra, declarantho per endevant, son treballs dignes tots ells de lloansa y ab lo seu mérit respectiu per l' art ab que s' haigi fet la feyna.

Pero que vingui un Ferrer y Codina y agafant un original d' obra escénica, de talent agé, francesa ó castellana, que per endevant sábiga que la tal obra ha sigut aplaudida y celebrada, y apropiantse dels personatges, del diálech, estructura, argument, y base, es á dir, tot quant de més inspirat hi haigi en ella; vingui un dia á cobrarne las representacions per lo sol fet de haver estruncat las millors escenas, emfarfegat quatre ditxaraxos, desvirtuat lo llenguatge cult del original, per altre, orfe de bon gust literari,

en fi, *empastifantlo*, com ab molt acert li ha dit ara últimament un reputat crítich.

A seguir prosperant aquest procediment, es inevitable que recauria en descrédit d' un dels rams més ríchs de nostra literatura, y per aixó vením cridant l' atenció, ab més ardiment cada dia y més constancia, fins á conseguir la reacció que 'ns aportí novament als Arnau, Guimerá, Feliu y Codina, Roure, Vilanova, Aulés, Colomer y tants y tants altres que ab bons fruits han enriquit nostra escena, y aixís arreconar d' una vegada á la obscuritat del silenci al agabellador de mal gust de la nostra estimada literatura.

La bandera está aixecada, lo pas es ferm y al nostre costat va tot l' element honrat del camp literari catalá. Donchs, ¡AVANT!

L' obra avuy escullida pera presentar á la pública vergonya, es la que baix lo títol *Las Carolinas*, doná fará uns vuyt anys en lo teatro Romea, camp predilecte actualment de sas desastrosas operacions.

Escullím avuy la obra *Las Carolinas* porque té com á curiositats, la d' haverse estrenat á continuació de l' algarada patriótica que prengué aquell nom, lo qual li serví al plagiari com de recomendació d' originalitat, y també l' havém escullit, porque l' obra que en aquesta ocasió va

rebrer, té l'alicient d' ésser castellana. ¿Qué vol dir traduhir del francés?... del castellá, que té l' *mérit* de no ser tant costós.

Lo día 8 de Abril de 1863, lo celebrat é inolvidable bufo Arderius, estrená en lo teatro Zarzuela de Madrid una obreta de Juan Belza, obra que nosaltres havém aplaudit en escenaris de Barcelona, titulada *Por amor al prójimo*. Aquesta siguié la que en tal ocasió pagá la festa.

Un rápit y sencill coteig nos demostrará las proporcions del plagi.

Végin vostés mateixos.

POR AMOR AL PRÓJIMO

Lloch de l' acció.—La escena representa una sala de casa D. Bruno. Muebles ricos. Una chimenea con espejo encima. Un balcón que se supone dar sobre una azotea.

Personatjes de la castellana

D. BRUNO rich comerciant retirat. Va fer la fortuna á América trafiqueixant ab esclaus, pare de
PAULINA que está enamorada de
AGAPITO vehí, mestre de música que 's presenta fugint d' una aventura amorosa ab una tal *Carolina* muller de
SILVESTRE pastelero que entrará pel balcó, perseguintlo ab un revólver descarregat.
CRISPIN ente ridícul, pretendent de la filla de D. Bruno y protegit d' aquest.
Una criada.

ESCENA I

... las vidrieras se abren violentamente y Agapito aparece saltando la barandilla.

AGAP. Ah... Dios sea loado!...

(Explica sos amors ab la dona del pastisser, aquest los ha sorprés, alashoras ell ha fugit, refugiantse allí. No sab per ahontanar, sent soroll, se 'n adona de la xemeneya y s' hi amaga).

ESCENA II

Surten pare y filla, aquell *por la izquierda y leyendo un periódico*.

D. BRUNO. ¡Victoria!... ¡Victoria!.....

PAULINA. ¿Qué es eso, papá?

D. BRUNO. Que el general

LAS CAROLINAS

Lloch de l' acció.—Aquesta, segons l' exemplar, representa: Sala de casa don Ramón. Muebles decentes (ó diu en castellá com també en tots los aparts). Una chimenea... un espejo grande. Al centro un balcón practicable.

Personatjes de la catalana

D. RAMÓN rich comerciant retirat. Va fer la fortuna á América ab lo tràfec d' esclaus, pare de
CAROLINA que está enamorada de
EMILIO vehí, violinista qu' es presenta fugint d' una aventura amorosa ab una tal *Carolina* muller de
SIMÓN trompa qu' entrará pel balcó perseguintlo ab un revólver descarregat.
LINO tipo ridícul, palpizot, pretendent de la filla de D. Ramón y protegit d' aquest.
Ningú més.

ESCENA I

... se abre el balcón con violencia y entra Emilio corriendo hasta llegar á las candilejas.

EMILIO. Ay! quin susto!

(Explica sos amors ab la dona del trompa, aquest los ha sorprés, alashoras ell ha fugit, refugiantse allí. No sab per ahontanar, sent soroll, se 'n adona de la xemeneya y s' hi amaga).

ESCENA II

Surten pare y filla, aquell *por la izquierda y leyendo un periódico*.

D. RAMÓN. Oh felicitat...

CAROLINA. Pero, papá... qué son aquets crits?

D. RAMÓN. Los insurrectos

unionista Pristis-Bauh... ha batido nuevamente

(Recordant son passat comers, exclama:)

D. BRUNO. ... Treinta años consecutivos he pasado en América dedicándome á ese bochornoso tráfico, y, con rubor lo confieso...

(Diu lo mateix personatge, referintse á l' arribada d' un negre qu' espera, anomenat Domingo).
D. BRUNO. Ayer leerías en *La Correspondencia* que un mulato procedente de las plantaciones CAROLINA... había conseguido escaparse...

PAULINA. Vaya un capricho.

(Don Bruno procura després convencer á sa filla que 's casi ab don Crispín, á lo qual ella s' hi nega.)

ESCENA III

Los mismos, D. CRISPIN

CRISPIN. Pido á usted mil perdonces...

(Presentació d' aquest tipo que l' autor fa l' advertencia que sia ridícul y afeminat.)

ESCENA IV

Escena cantábil.

ESCENA V

(Havent quedat la escena sola, surt Agapito de la xemeneya y con la cara tiznada.)

— ¡Imposible permanecer dentro de ese maldito tubo...

Surt D. Bruno y diu:

—... ¿Dónde diablos habré dejado yo mis gafas? ¡Este pícaro defecto de ser míope, es una fatalidad.

sémbla que tornan á treurer el nas...

(Recordant son passat comers, exclama:)

D. RAMÓN. ... M' horrorisa el pensar que tot lo que tinch es producte d' aquest il·lícit comers.

(Diu lo mateix personatge, referintse á l' arribada d' un negre qu' espera, anomenat Domingo).
D. RAMÓN. Avuy mateix estich esperant un pobre esclau fugitiu del ingenio CAROLINA...

CAROLINA. Vaya un capricho.

(Don Ramón procura després convencer á sa filla que 's casi ab don Lino, á lo qual ella s' hi nega.)

ESCENA III

Mismos, LINO

LINO. ¿Ze pot pazar?

(Presentació d' aquest tipo ridícul afeminat y parlant palpizot.)

ESCENA IV

Cúmulo de grollerías é inverosimilituts acabant ab la de *Lino va á encender la chimenea y Emilio le va apagando los fósforos á medida que los enciende*.

ESCENA V

(Havent quedat la escena sola, surt Emilio de la xemeneya y con la cara tiznada.)

— ¡Jo 'm moro! Ay! ja no podía més...

Surt D. Ramón y diu:

—... Ahont dimoni m' he deixat las ulleras?... Aixó de ser tan curt de vista me té desesperat.

Y aixís va seguint lo teixit de plagis en tota l' obra, ab l' agravant de que, ben al revés del que 's trova en *Las Carolinas*, en la obra *Por amor al prójimo* lo llenguatge es cult, y que la millor escena d' aquesta, la XI, queda substituïda en la catalana per unas quantas corregides y garrotadas que si be hi son també en la castellana, es sense ferne abús.

La castellana, cumplint ab lo fi recomenable en tota obra escénica, encara que sia cómica, enclou la lliçó de que, l' amor al pròxim deu ésser ben entés y may portat á la exageració,

donchs per tal concepte, don Bruno arriba á passar grans engunias al creurers que la seva filla pretent casarse ab un negre.

Per aixó al ser al desenllás, quan la minyona li anuncia l'arribada del negre verdader, exclama:

—¿Otro?... basta con la lección... no más negros en mi casa.

En la catalana, lo plagiari, se 'l treu d' un modo molt... ingeniós.

—No pensava dirli (diu Emilio á don Ramón referintse al negre), ha arribat y m' ha dit que venia per dirli que s' havia llogat per acompanyar noys á estudi.

Sols cal anyadir, que l' exemplar de la castellana porta l' advertencia de que la seva propietat pertany á don Alfonso Gullón, y que l' editor se reserva lo dret de traducció.

Vetaquí que si la cosa está en dret com ab lo de *Las Vacances*, lo propietari de *Por amor al prójimo* podria arreplegar del plagiari alguns rals, alló, per l' istil que va fer en Valabregue. En fi, allá s' arreglin ells, es un dato que se 'ns ha ocurregut.

D' exemplars impresos de *Por amor al prójimo*, á Barcelona, ne trovarán al arxiu del carrer Unió, n.º 5, 3.ª, y si 'ls haguessin acabat, nosaltres deixém véurer el que tenim á nostra Redacció y que 'ns ha servit pera l' objecte.

L' exemplar imprés de *Las Carolinas* no fa cap aclaració referent al seu verdader origen.

Quedém, donchs, que fins avuy s' ha demostrat públicament, que

<i>¡Tenorios!</i>	es plagi	descubert de	<i>Procés Veauradieux</i>
<i>La Suripanta,</i>	»	»	<i>Les Vacances du Mariage</i>
<i>A la preveció,</i>	»	»	<i>Deux profonds scélérats</i>
<i>Las Carolinas,</i>	»	»	<i>Por amor al prójimo</i>

Llista que anirà ampliantse extensament, á mida que 's cregui necessari.

Entretant, me retiro saludant, y pel foro, pera complimentar altres urgentíssimas atencions; una d' ellas la d' enterarme com me tenen l' assumpto del procés que m' ha promogut lo famosíssim plagiari.

Y queda com sempre de vostés afectíssim y segur servidor,

J. XIMENO PLANAS.

Jo he vist á un fill amantíssim
mirar morir lo seu pare
y després amortallar-lo,
sense llsar ni un sol plor;
que si son puras y santas
las llágrimas que 'ls ulls llsan,
encara ho son més aquellas
que 's quedan dintre del cor.

F. MARIO.

Teatro Catalá

CASAT DE NOU

Monólech en prosa, original de D. Joseph Prat. Estrenat la tarde del 15, en la Societat «Don Quixote».

Encare que d' assumpto poch nou, entretingué agradablement á la concurrencia, que celebrá alguns dels acudits que conté la obreta.

Lo desempenyá l' aficionat senyor Quer, que demostrá haverlo estudiat be, per lo qual siguié aplaudit y demanat al final junt ab l' autor.

LA TUNYINA

Comedia en un acte, en vers, original de D. Joan Manubens Vidal. Estrenada la nit del 15, en la Associació «Centro Moral».

Divertidíssima en extrem es la última producció que á la escena ha donat aquest jove y aprofitat autor. Ha sapigut trovar un argument apropiat, pera combinar una comedia en que sense intervenció de dama en lo desempenyo decaigui lo seu interés.

La lluhida concurrencia celebrá de continuo los abundants acudits y apuradas situacions en que 's trovan los dos principals personatjes. Opiném qu' encare guanyaria molt més aquesta obra, alleugerintla en algunas escenas, especialment la primera, en que 's presenta lo fondista. Aixís com també portar més ràpit lo desenllás, lo qual, donada la situació dels personatjes, pot conseguirse fàcilment.

Los tipos son ben trobats, sobressurtint entre ells un municipal molt ben dibuixat. La versificació es cuidada.

Lo desempenyo á càrrech dels senyors Saigí, Pradell, Farriols, Cortadellas, Sanmartí, Colom y Saló, siguié dut ab carinyo.

Al final se demaná ab insistencia al autor, que no pogué presentarse, per trovarse á Odena, en quina població exerceix lo càrrech de Mestre públich.

Ajuntí á las que haurá rebut, nostra enhorabona, per son éxit últim.

X.

BUSCANT DONA

Monólech, original de D. Joan Piñol. Estrenat en lo Circul «La Granada», la nit del 15 del present.

Poch te que recomanar aquesta obreta, puig, que además de resultar algo pesada, nótashí inexperiencia en lo seu autor.

M.

Als lectors de «Lo Teatro Regional»

Als lectors del setmanari

LO TEATRO REGIONAL
'ls desitjo molt de veras
bonas Pascuas de Nadal.

Y no ho faig per l' aguinaldo,
si no que ho faig de bon cor,
donchs aixó y més mereixen
per lo seu constant favor.

Si jo fos un millonari
millor las podria dar,
puig un gall á casa seva
'ls hi faria portar.

Mes est any per ma desgracia
ni gall podré jo menjar,
ab aixó sols bonas Pascuas
y res més los puch donar.

F. DOMENECH ESTAPÉ.

(Marcel)

La gran ciencia

(Acabament)

Al any de casat, complint com un home ab la gratitut que debía á la casa Arbeca, Menut y C.^a, se separaba del seu servey pera plantarse á fer competencia, y aprofitant las coneixensas ab la clientela, plantejava ab seguretat d' éxit lo negoci per compte propi.

Los senyors que formaban la rahó social de la casa que l' habian fet home, eran prou ríchs ja, y disgustats per la conducta del seu protegit, empengueren la via contraria de la que semblava natural empendrer: varen liquidar.

Desplegant á gran vol sas facultats portentosas, lo crédit omplí 'ls prestatjes del seu magatzem per milers de duros en variadíssims géneros.

Cumplint ab regularitat sos compromisos, aumentaba lo bon nom del comerciant y mentrestant s' acostaba l' hora de resoldrer al tre dels problemas per en Sirerol plantejats y que, com tots los anteriors, n' havia de sortir aïrós, proporcionantli pingües beneficis.

Un dia, cert periódich mercantil de la localitat, anunciá la *quiebra* d' un fort establiment bancari de Madras (en la India inglesa), senyalant com á principal víctima d' aquell desastre comercial al opulent commissionista Sr. Sirerol, qui tenia en aquelles apartadas regions una suma de dos milions de pessetas pera invertir en productes indígenes.

La nova caygué com una bomba entre l' comers de la plassa. Fabricants y comptecorrentistas s' apressuraren á visitar al Sr. Sirerol. Los uns lo feyan fugitiu, altres creyan en un probable suícid.

Sense dirsho, comensava alló á semblar una junta general de acreedors.

Ab serena resignació, rebia l' atribulat senyor tanta visita, tanta demostració del general sentiment. A tothom responia, á tots agraïa los seus bons desitjos, se dolia de que la indiscreció de la premsa l' hagués posat, en situació poch favorable, donchs cundint la desconfiansa, no podria atendre al pago íntegro dels compromisos com era lo seu desitj, qu' ell contaba referse... y que pera sortir d' un cop de aquella situació difícil proposaria un amigable conveni á pagar al comptat, encara que pera l' cas tindria de vendre las joyas de sa muller.

La junta d' acreedors va reunir-se ab carácter purament amistós, y com lo senyor Sirerol se trové afectadíssim per l' acci-

dent, un fabricant amich evidenciá als presents la desgracia fortita del fet que deploraban.

—Ajudém á reposar al honrat comerciant en lo alt lloch que ocupaba, acceptém lo 15 per 100 dels nostres crédits com á saldo d' aquest desgraciado negoci, ja que lo podém cobrar avuy mateix en bona moneda, y obrim nou crédit al home laboriós, al geni de nostra plassa, pera que refassi sa abatuda energia y no tindrem que penedirnos; en poch temps ab son grandió giro y forts *pedidos* nos refarém de la pérdua present.

Aquest discurs d' amich causá l' efecte desitjat.

Lo resultat d' aquella operació produhí al comerciant 300,000 duros efectius, valor excedent de las existencias que tenia en depósit, pagant lo tipo convingut al contat, amén de las compras fetas á llarch plasso aprofitant lo nou crédit ab que de tot arren va brindárseli.

BELLAS ARTS

LA POBRETA. — Aquarela de J. Moragas Pomar

La seva fortuna estava ja feta. Lo capital se multiplicaba en mans sevas de manera fabulosa. Als dos anys ningú recordaba ja lo pas donat al comens de sa carrera, y alashoras, donant un cop mestre que provaba fins ahont coneixia en Sirerol á la honrada societat en que vivim, cridá á son despatx als seus antichs acreedors, los comunicá com son acert en los negocios l' habian rescabalat en part de sa posició, y que, honrat avans que tot, havia determinat repartir un 10 per 100 sobre l' 15 ja donat anteriorment, acte al qual l' hi obligaba sa consciencia.

No cal dir si fou aplaudida una acció tal, sens precedents en los anys del comers.

Luego explaná á la reunió un gran projecte financier consistent en la creació d' una societat anónima constructora d' un vast canal navegable, que partir del golf de Rosas acabaria en lo de Vizcaya, obra magna que cambiaria lo derro-

ter comercial del Mediterrá y qual pressupost ascendia, segons cálculs, á 600.000.000.

La idea, acullida ab entusiasme, fou escampada per la Bolsa, rápida com lo llamp. Se emittiren láminas que tot seguit se cotisaren á prima y lo gran banquer Sirerol feu negoci rodó.

Als dos mesos, per motius de salut, la ciencia médica ordenaba al gran home l' aïslament complet del negoci, privantli en absolut d' ocupar-se y ab sentiment general d' amichs y premsa, abandonaba la ciutat, teatro de sas glorias, trasladantse de moment á Niza y d' allí á París, ahont viu com un Nabab del Indostan, sens preocuparse dels milers de victimas que ha produhit al acumularse la massa d' or per ell possehida.

Sí, en Sirerol ha sigut mestre en la gran ciencia de saber viurer.

J. Brú.

XVII Petit Concours

Monument á Frederich Soler

(BASES PUBLICADAS EN LO NÚMERO 197)

Respostas número 2 de publicació

1.er Los passos preliminars que deuen darse per unificar la opinió en favor de la erecció del monument, son cridar á una reunió magna á tots los que estimin las glorias llegendimas de Catalunya, per tractar d'aquest lloable assumpto y presidida pe 'ls iniciadors de la idea, coneguts regionalistas y presidents de Asociacions ó Societats per defensar á Catalunya fundadas, tindria lloch en lo punt y hora que oportunament s' anunciaria. Un cop unida dita opinió, conseqüents en la empresa, se la deuria organisar nombrant una Comissió que, trevallant incansable per despertar l' entusiasme, ne fes ressó en totas las quatre provincias catalanas, explicant en llochs públics l' acort unánim dels habitants tots de la ciutat ahont residí un dia l' eminent dramaturg.

2.^{on} Tots los periódichs de Catalunya, deurian cedir sas columnas dant comte dels treballs que s' fessin pera la millor realisació del projecte, y al igual que las Societats totas, obrir suscripciones públicas á fi de recaudar fondos per la pronta erecció.

3.er Un cop urbanizada y portada á cap la reforma de la Plassa de Catalunya, seria lloch á propósit pera construihí lo monument ab la estatua de carácter consemblant á la de Aribau; deuria mirar envers al Teatro que tant avuy l' anyora, portant en sa ma una ploma com símbol de que fou lo fecond poeta del poble.

4.^{rt} Senzill y ensemps molt artístich deuria de ser lo monument á Frederich Soler; consemblant al eregit á Aribau, si be ab algunas variants: tres esgrahons conduhint á una pladiforma en quin lloch pendria peu la columna que aguantaria al cim la figura; quadrada hauria de ser aquella per fer més possible la existència

de quelcom artístich y alegòrich; quatre *plafons*, incluint lo de devant, que fora indispensable qu' en mitj de algun adorno contingués la dedicatòria; los dos *plafons* de la dreta y esquerra de la figura en baix relleu deurian contenir, lo de la dreta: un facsímil del acte solemne de rebre lo premi ofert per la Reyna Regent, y en lo de la esquerra, alguna de las escenas de son primer drama *Las joyas de la Roser*, una de *Batalla de Reynas* y altre de *Senyora y Majora*, esculpturadas ab lo indispensable gust artístich; en lo *plafó* restant, una alegoria consemblant á la que per Frederich Soler dibuixá 'l malaguanyat artista Tomás Padró. Al terminar la columna, próximja á la figura, en cada dintell de la columna, que ja hem dit que fora quadrada, un penó respectivament de las quatre provincias catalanas.

5.^{nt} Per arribar més prompte á la fetxa de la inauguració del monument, es indispensable demanar la valiosa cooperació de personalitats ab distingit càrrech, ser constant en la campanya empresa y fer que tots los teatros de Catalunya, reproduhint totas ó part de las més celebradas produccions d' en Frederich Soler, donguin algunas funcions quins beneficis vinguessin á aumentar la suscripció pública pera l' objecte.

FRANCESCH TORRES.

La grossa

Qui no está fet á bragas...

—Cisco, trobo que t' hi has emborratxat massa. ¡Vuyt duros á la rifa! Tu no contas. ¡Ay senyor! Si no fos que jo porto 'l *trench* de la casa com un tirabuquet y escatimant per un cantó y retallant per un altre, faig que ton escás jornal per tot arribi. Quantas voltas al venir l' amo de la casa á cobrar els lloguers mos veuriam obligats á fer un paper ridícul com aquestos insensats que solen allargar lo peu més que la sabata.

—Fuig, Pepa, fuig. ¿Qué sabs tu de matemáticas? Mira, jo ja ho tinch contat y mirat tot. Aquest any habém de treurer. Los somnis que hi tingut aquestos dias son senyas mortals. Tots indican que nostra pobresa s' es acabada y que mos espera una vellesa plena de benestar y tranquilat, qu' es una viva llástima que la mort se 'n tinga de dur tant de bé de Deu á l' altre barri.

Lo noy lo ficarém á pensió. Lo farém estudiar, que fora cursi no pogués lluhir una carrera. Mos farém quatre parets al nostre gust. Es tant hermos lo poguer dir soch á casa meva. N' estich cansat de adelantar lo capital porque los altres se finquin.

Despilarros no 'n vull. Farém vida modesta com fins ara. Travallaré com si tal cosa; y aixís no excitarém lo paladar de més de quatre. Moltas voltas l' excés d' apariencias dona per conseqüencia lo desembrassament de pisos.

Ja no 't vull veurer més ab aquestos aprofitaments de roba vella, que á pesar de tos esforços d' habilitat per posarlos al estil del dia, van cridant per tot qu' á casa no 's coneixen los figu-

rins de moda y que encare vestim á estil de l' any trenta cinch.

No soch egoista. Com la mort y la vida Deu la té, y per més que 'l noy mé sembla de bona lleavor, qui sab lo que d' ell pot esperarse; á voltas... passan tantas cosas pe 'l mon. Mira, per assegurarho més, anirém á casa un notari y en ple coneixement farém fer un testament per un cas que jo faltés, si es que Deu sigui servit que tu tinguis lo disgust de quedar viuda, assegurant que no 't pogués mancar res mentres visquesis.

¿Qué menos vols que fassi en pago de lo felis que m' has fet y en penyora del nostre amor que ha fet de la nostra unió una segona edició aumentada del mariatge de Joseph y Maria.

¿Qué tardá en arribar lo vintitres de Desembre!

Los dias s' allargaban d' una manera esgarri-fosa com volguent eternisar las ilusions d' aquell matrimoni, que sols se cuidaba de forjar los plans més escabellats que pugui imaginar lo cervell de cap nada criatura.

Aquell any feyan lo Nadal un xich més magre de lo que solian. S' habian empleat molts quartos á la rifa y no hi habia més remey que fer escursaduras, que per ells eran lo preludi per las emocions fortas que á la vinguda del *maná* en forma de pessas de plata de cinch pessetas, habia de produhish.

La Pepa habia posat la cassola 'l foch y preparaba tota la curriolada de prunas, pinyons y cascabellos, que, com exércit invassor, habian d' anar á sentar sos reals dintre la nau interior de l' indiot, quan arribaren clars y repetits fins á l' interior de la cuyna los crits de: *Los premios mayores de la loteria!*

Al foch se quedá la cassola, cremantse tots los escaldums, despedint un tuf que feu qu' alguna vehina tregués lo cap per la finestra del cel-obert pregonant que algú 'l sopá se li cremaba. En tant la Pepa corria desesperada ab tota l' agilitat que sos anys y sas carns li permetian, en busca del trinxerayre que eridaba la llista, qui, gracias á sa joventut y afany de vendre, passaba com una ventada.

Per fi l' aconseguí y ab lo paper entre mans se 'n torná á casa y ab lo mateix afany ni 's recordá de mirá 'ls números.

Pujá l' escala adelarda sens que sos nassos ab la precipitació l' informessin de que la sinfonia del gall s' había tornat garbons y sorprenentse de trobar lo seu home que l' esperaba ja ab un altre llista á las mans, qui sens deixarla pendre alé li passá lo paper pe 'ls ulls, dihentli ab veu tremolosa:

—Mira, havém tret la grossa.

Si un llamp caygut entre ells de sopte, no hauria produhit efectes més desastrosos.

La Pepa llensà un xiscle estrident, esclatà en una riallada histèrica, cayent en terra, caragolantse com un cuch, presa de convulsions violentas, sens posar fi á aquella riallada diabólica que feya estremir tota la casa, posant en mohiment als vehins, qui correren en busca de metjes y aterrorisats d'aquell estat estrany de qu'estaba possehida aquella dona.

★
★

Los diumenges al matí trobareu al Cisco ab un farcellet sota 'l bras, tot pansity cara llarga, ab sa mirada trista com son aspecte, dirigintse cap al Manicomi, tornantse cada volta ab las esperansas més perdudas, veyent sempre á sa esposa á través dels ferros y ab aquella rialla eterna y son estribillo contínuo: *Mira, havém tret la grossa*, tot fent la acció ab las mans de mostrá la llista de la loteria.

En sa casa regna la pobresa ab tot son esgarriñós aspecte.

—Estaba escrit que había de ser aixís, sol dirse 'l Cisco, recordant lo terrible desentllás y malehint aquella llista presa d'oído que 's cuydá de desmentir l' oficial, mostrantli clars y palpables altres números bastant distints que 'ls cinch malehits gargots negres que tanta desventura varen sembrar en sa casa.

C. SAMÁ.

Servey de fora

REUS. — En la nit del 15, en lo Teatro del «Porvenir Reusense», se doná una altra representació del drama *Lo port de salvació*.

En la mateixa nit, en la societat «El Alba», se posá en escena lo drama de Soler, *Las joyas de la Roser*. —S.

OLOT. — En la funció que 's doná 'l dia 8 del corrent, se representá la bonica pessa *Ell*, en la que 'l senyor Coll recreá moltíssim al auditori.

Diumenge passat se posá lo preciós drama de Guimerà, *Maria-Rosa*. —E.

MASNOU. — Diumenge passat, se doná en nostre teatro, una funció composta de dos sarsuelas del género *chico*, y la segona representació de l' aplaudida *Lo somni de la Ignocencia*, que fou rebuda ab igual entusiasme que la primera, distingintse especialment los actors encarregats dels personatjes *Palandarias y Enrich*.

Lo «Centre Familiar» prepara una vetllada dramática pera lo próxim mes de Janer. Componen lo programa l' aplaudit drama catalá *Las curas del más*, y la pessa *A ca la modista*. —J. P. T.

Novas

Acaba avuy en lo folletí, la divertida producció *La festa del adroguer ó 'ls amors de la Layeta*.

Al número vinent comensará *Un embolich de cordas*, una de las obras més celebradas de nostra escena catalana, original de D. Joseph M. Arnau, autor de *¡Donas! La mitja taronja. A bordo y en terra, Las tres alegrías, La pubilla del Vallés*, etc.... totas ellas de las més notables del teatro de la terra.

Dimecres passat li siguié comunicada á D. Joseph Ximeno Planas, la terminació del sumari del processament que per supostas injurias li segueix lo conegut *plagiari* D. Anton Ferrer y Codina, en virtut de lo qual passa dita causa á l' Audiencia.

Nostre apreciat redactor senyor Ximeno, té nombrat ja pera la seva defensa, al distingit advocat y reputat autor dramátich D. Conrat Roure.

Dilluns va celebrarse en lo Teatro Romea, la funció á benefici de la discreta actriu senyora Joaní, ab las obras *Sota terra y Ret de la Sila*.

Próximament s'estrenará en aquest teatro la nova producció en 3 actes, titulada *La Llar*.

La setmana passada va celebrarse á Madrid en lo Teatro Español, una funció á la memoria del celebrat saineter valenciá Escalante.

Se representá la bonica producció *Bufar en caldo chelat*, d' Escalante, s'estrená un apropósit bilingüe de Liern, y hi hagué coronació del busto del inolvidable autor.

Lo teatro estigué brillantment concorregut y afavorí l' acte ab sa presencia, la regent, que anava acompanyada ab sa mare l' arxiduquesa y la infanta Isabel.

Esperém poguer dir aviat lo mateix en honra á nostre Frederich Soler.

La companyia del apreciat é intelligent actor D. Miquel Cepillo, ha comensat una serie de funcions en lo Teatro Principal.

La inauguració tingué lloch dijous passat ab *La loca de la casa*.

Al Novetats, dimecres passat s'estrená lo melodrama *La Pilarica*, original de D. Joseph Jola.

Te situacions de molt bon efecte y l' espectacle es de atracció, per lo que preveyém molt bonas entradas.

Dilluns vinent en lo Teatro Romea s'estrenará un monólech, original de D. Joseph Barbany, titulat: *D'estudi*.

Al Tívoli, desde dijous han tornat á reempendrer las representacions de la ópera *La Dolores*.

Segueixen los ensajos de la nòva ópera en 3 actes, *Aurora*.

Dilluns passat verificá la «Lliga de Catalunya», la sessió inaugural dels treballs d'aquest any.

Lo discurs presidencial de D. Joseph M. Valls y Vicens, siguié escoltat ab gust y repetits aplausos per la

numerosa concurrència que assistí al acte. Dit treball ha merescut grans elogis per l'abundó d'elevats pen-saments y rahons que justifiquen la rahó d'esser del catalanisme.

Recomaném l'anunci de la última plana de las cu-bertas del present número, que fa referencia al vinet que per aquestas festas se 'ls ofereix.

Es de la cullita del nostre director, y es d'aquell such especial de dirhi missa.

Nosaltres, pera postres no 'n tastém d'altre. Per aixó gastém aquest bon humor, encare que vingui algún plagiari á processarnos.

Ja veurán, pròvintlo y 'ns ne donarán la rahó.

NIU GUERRER.—Diumenge á la nit, celebrá una im-portant vetllada musical baix la direcció del mestre senyor Comella.

Hi prengueren part ab molt lluhiment las senyoretas Canals y Munrabá, y 'ls senyors Corrons, Costa, Puig-dengolas, Sellés, Abat, Alujas, Bordas, Puig, Pujol, Vidal, Ferrer, Mestres, Carreras, Grau, Coll, Rodés, Serra y coro, essent molt aplaudits tots los números del variat programa.

Cul de sach

Deya un traspunte:

—¡Quin contrasentit! l'empresari tot es escarres-sarse en conseguir *entradas*, y á mí sols me te pera donar *sortidas*...

X.

Enigmas

Xarada

Porta escola Shakesperiana
al Teatro Catalá,
no ha nascut en eixa terra
que avuy l'*hu-dos-ters-quart* tant:
la parla que en sa infantesa
sa mareta llaviejá
no fou pas la catalana,
no era pas mon dols parlar...
Més... ¡prodigi! Si en eix poble,
si á Catalunya no es nat,
somni apar, per Catalunya
daria sa propia sanch.
Föll, los fruyts de son gran geni
que admiran, incerts, estranys,
guardant *tot* per lletres patrias
'ns dona l'autor genial.
Ell al véure esclavizada
la qui un jorn fou lliure y gran,
per deixondá Catalunya,
llyyta per gays llibertats.
¿Per qué llensá insults eix poble
al qui s'ha fet catalá,
al qui per regió, per lletres
ha arrelat fogós *tota*?
¡¡¡Fora, fora infams ultratjes
d'aquets malvats catalans,
que fent befa del qui estima
renegan son bressol sant!!!
Si aquest hom que en altre terra,
que lluny d'aquí ha sigut nat,
al venir, de Catalunya

fulleja historia brillant,
y 'l parlar sent, y tendrivol
de regió l'*hu-dos-tres-quart*,
y avuy parlant com nosaltres
es nostre fervent company,
y ho dona tot á Catalunya,
¿á aquest hom hem de insultar?
si es nostre orgull... clar pregona
que l'hermós penó sagnat
simbolisa regió bella
que á un forasté ha captivat.
Ni un *ters-quint* la pensa 's torbi...
admirém qui llibertats
desitji sedent á un poble
que lliure ha estat y ha d'estar,
¡Al unissó veus s'aixequin!
l'escarni no ha de durar...
un crit dicta Catalunya:
«¡¡¡Visca en Angel Guimerá!!!»

SISQUET DEL FULL.

La solució en lo próxim número

Correspondencia

Agustí Galcerán: no es indicat pera l'objecte.—Salvador Bonavia: anirá.—Ramón Uruguay: l'assumpto es pobre.—Posiello: gracias.—Nen Maco: veurém de publicarne alguns.—A. Pedret: gracias.—Joseph Bernadó: alguns anirán.—Matias Santfeliu: opiném aixis mateix.—Vicentó: envihi algo més del mateix género.—V. Blay: algo.—E. Planas: es fluix.—Francesch Pradell: van be.—Enrich Riera y Mateu: ja ho degué veurer; sigué la primera noticia.—C. Samá: van be.—J. Bernis Pruna: hi ha bon fondo, hi falta práctica.—Rafel Gimeno Layús: anirá algun, s'atengué la petició. Llorens Rusch: no hi ha res del que diu.—Lo gat d'or: una mica més cuydada la versificació, aniria.—J. Navarro: de proporcions defectuosas.—J. G: resultan redolins.—Sisquet del Full: acceptat.—C. Samá: van molt bé.—D. Ferrer: no marxa prou.—Gonella: un epigrama.—Joseph Garcia Suárez: ab algun retoch anirá.—F. Mario: gracias de tot.—Salvador Borrut Solé: anirán.—Joseph Torra y Amer: aquest es nostre plan, si n'hi coneix alguna se li agraahirá nos ho digui.—Guillem d'Anglessola: admesa.—I. M.: veurém de informarli.—Prosper Gándara: mil gracias de tot.—G. Trabal: aixó dels cantars bilingües resulta ja abusiu.—R. Sala y Camp: va bé, encare que 'l metro escullit no afavoreix la composició.—Nitu de Tarragona: es molt fluixet.—J. Burgas: gracias.—Ll. A. R.: s'aprecia l'ofertament y la campanya seguirá com indica.—Mariano Ruiz: algun dels cantars.—Montrius: es incorrecte.—E. Güell: ja ho veurá.—Amadeo Montero: no lliga bé.—Sebastiá Benet y Mestres: resulta bilingüe.—Marcel: hi ha molta disposició, practiqui que farà.—Joseph Escachs Vivet: va bé pero hauria d'espurgar molts castellanismes.—Epigramatich: van bé.—Alfredo Barبران: son un xich forsats.—Nicolau de Nuria: bonica, pero l'estribillo resulta cansat.—Matias Vascas: no podem atendre á tot.—Llorens Calisaya: aixó fa olor de farmacia.—Romeu Santafé: un dels pensaments aprofitará.

Lo demás si no 's cita al número vinent, es que no va bé.

AVISOS. — S'enquaderna l'obra que avuy acaba. Preu 10 cénts. Condicions las de costum.

Acabant ab lo número vinent la colecció del periódich d'aquest any, los que vulguin tenirla enquadrada poden portarla á l'Administració.

Preu 8 rals